

C/2024/4277

4.7.2024

SDĚLENÍ KOMISE

Pokyny k rámcům pro kooperativní investice u projektů v oblasti energie na moři

(C/2024/4277)

Obsah

	<i>Strana</i>
I. ÚVOD	2
I.a. Politika EU a nařízení TEN-E	2
I.b. Proč jsou rámce pro kooperativní investice zapotřebí	2
I.c. Oblast působnosti těchto pokynů	3
II. ANALÝZY NÁKLADŮ A PŘÍNOSŮ PRO PŘÍMOŘSKÉ OBLASTI	4
II.a. Analýza nákladů a přínosů pro přímořskou oblast jako základ pro sdílení nákladů	4
i. Scénáře a citlivostní analýzy	5
ii. Hypotetický srovnávací scénář	5
iii. Referenční elektrizační soustava	6
iv. Konfigurace nabídkových zón	6
v. Posílení na pevnině	6
vi. Modelování nákladů a přínosů	6
vii. Časová a zeměpisná granularita	7
viii. Výsledky analýzy SB-CBA	7
II.b. Nezávazná analýza přeshraničního sdílení nákladů pro danou přímořskou oblast (SB-CBCS)	7
i. Náklady, které mají být zahrnuty do analýzy SB-CBCS	7
ii. Práh významnosti pro čisté pozitivní příjemce	8
iii. Výsledky analýzy SB-CBCS	8
III. DOPORUČENÍ PRO POSUZOVÁNÍ KONKRÉTNÍCH PROJEKTŮ	8
III.a. Analýza nákladů a přínosů konkrétního projektu	8
i. Proces vypracování analýzy nákladů a přínosů konkrétního projektu	8
ii. Scénáře a citlivostní analýzy pro analýzy PS-CBA	9
iii. Hypotetické srovnávací scénáře pro analýzy PS-CBA	9
iv. Konfigurace nabídkových zón	10
III.b. Přeshraniční přidělování nákladů u konkrétních projektů	10
i. Práh významnosti pro čisté pozitivní příjemce	10
ii. Příspěvky členských států, které nejsou hostiteli	10
III.c. Další nástroje mimo analýz PS-CBCA	11
i. Nástroje pro usnadnění plného využití PS-CBCA u projektů v oblasti přenosu	11
ii. Nástroje pro pokrytí přetrvávající mezery ve financování	12

I. ÚVOD

I.a. Politika EU a nařízení TEN-E

Základem plánu Komise REPowerEU, jehož cílem je rychle snížit závislost EU na ruských fosilních palivech, je urychlení transformace energetiky a spojení sil za účelem dosažení odolnějšího energetického systému⁽¹⁾. V plném souladu s tím EU revidovala směrnici o obnovitelných zdrojích energie⁽²⁾ a zvýšila celkový cíl Unie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů na nejméně 42,5 % do roku 2030. Klíčovou roli při podpoře těchto cílů budou hrát obnovitelné zdroje energie na moři. Tyto zdroje významně přispějí k dosažení cílů EU v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, mohou se stát hlavním pilířem budoucí skladby zdrojů elektřiny a jsou potřebné k dosažení plně dekarbonizovaného energetického systému do roku 2040⁽³⁾. Obnovitelné zdroje energie na moři také zvýší domácí výrobu energie v EU a sníží závislost EU na fosilních palivech. Jak již dokazují výsledky aukcí z poslední doby, tyto zdroje zajistí konkurenceschopné ceny elektřiny, čímž podpoří konkurenceschopnost evropského průmyslu a přispějí k dostupným cenám pro spotřebitele. Díky dodavatelskému řetězci, který má již dnes z velké části domácí charakter, a díky rostoucí poptávce vytvoří nové příležitosti ke vzniku vysoce kvalitních pracovních míst a k řešení problémů s místní nezaměstnaností v EU.

První požadavek nařízení TEN-E (nařízení (EU) 2022/869) byl splněn v roce 2023, kdy se členské státy na regionální úrovni dohodly na kumulativních cílech v oblasti kapacity na moři ve výši přibližně 111 GW do roku 2030 a 317 GW do roku 2050⁽⁴⁾, což představuje výrazný nárůst oproti 19,38 GW instalované kapacity v EU ke stejnému roku – 2023. Přínosy obrovských výrobních kapacit, které mají být instalovány, pravděpodobně přesáhnou hranice členských států, v nichž budou projekty fyzicky realizovány. Proto budou zapotřebí nové přeshraniční projekty, zejména hybridní propojovací vedení, tedy přenosová vedení, která připojí mořské obnovitelné zdroje energie a propojí členské státy. Právě tento závěr byl uveden v prvním vydání plánů rozvoje sítě na moři (ONDP), které vypracovala a v lednu 2024 zveřejnila síť ENTSO-E pro každou z pěti přímořských oblastí EU, čímž byl splněn druhý požadavek nařízení TEN-E související s regionálními dohodami členských států. Konkrétní infrastrukturní projekty, které odpovídají potřebám určeným v plánech ONDP, pak mohou být zohledněny v rámci desetiletých plánů rozvoje sítě a vnitrostátních plánů pro oblast energetiky a klimatu. Třetí požadavek nařízení TEN-E, tedy aby Komise vypracovala pokyny k analýzám nákladů a přínosů a k přeshraničnímu sdílení nákladů pro účely vypracování plánů ONDP pro každou přímořskou oblast, je plněn tímto dokumentem. A konečně nařízení TEN-E ukládá síti ENTSO-E, aby do 24. června 2025 předložila první výsledky uplatňování těchto pokynů. Regionální dohody, plány ONDP a výsledky uplatňování pokynů ke sdílení nákladů se následně mají aktualizovat každé dva roky. V některých oblastech, kterými se tyto pokyny ke sdílení nákladů zabývají, může plné uplatnění jejich zásad vyžadovat úpravu plánů ONDP. Může být proto nutné, aby první verze zprávy o sdílení nákladů, kterou má vypracovat síť ENTSO-E, byla určitým způsobem zjednodušená.

I.b. Proč jsou rámce pro kooperativní investice zapotřebí

Potřeba přeshraničního sdílení nákladů pro vypracování plánů ONDP vyplývá z několika **specifik projektů na moři**, kterým je třeba věnovat zvláštní pozornost.

Za prvé je třeba konstatovat, že tyto projekty vzhledem ke své velikosti, přítomnosti dalších činností na moři a možným přeshraničním dopadům **vyžadují** při realizaci v mořském prostoru **značnou míru zapojení členských států**. Členské státy se do rozvoje mořských obnovitelných zdrojů energie zapojují přípravou předběžných studií povrchu mořského dna a mořského prostředí, vypracováním strategických posouzení vlivů na životní prostředí, vypracováním územních plánů námořních prostor včetně výběru vhodných oblastí, aukcemi obnovitelných zdrojů, pronájmy mořského dna a stanovováním politických cílů pro mořské obnovitelné zdroje energie. Vzhledem k tomu, že činnosti jednoho členského státu mohou mít dopad na státy, které s ním sousedí, je mezivládní spolupráce nutností. Proto je silná regionální spolupráce mezi členskými státy nezbytná ve všech jednotlivých fázích využívání mořských obnovitelných zdrojů energie, včetně sdílení nákladů a přínosů.

Zadruhé, regionální dohody členských států týkající se cíle v oblasti kapacity ve výši přibližně 317 GW do roku 2050 jsou ambiciózní, realistické a nezbytné pro dekarbonizaci evropské energetiky do roku 2040. Dohody obsahují rozpisy cílů podle jednotlivých členských států, které ukazují, jak dosáhnout kombinovaných cílů. Přesto **mohou být některé části regionálních cílů rozdělených mezi členské státy nerealizovatelné, pokud nebudou zajištěny příznivé podmínky**. Podmínky jsou vytvářeny zajištěním toho, že potenciál pro mořskou obnovitelnou energii podporovaný politickými cíli může účinně pokrýt poptávku v regionu, a to na domácím trhu (dodávka elektřiny pro tradiční, elektrifikovanou a novou poptávku), přeshraničně (obchod s elektřinou prostřednictvím hybridních propojovacích vedení a prostřednictvím propojovacích vedení na pevnině) a při přeměně na jiné nosiče energie (technologie „power-to-X“, například s přeměnou na vodík a amoniak, pro domácí použití nebo na vývoz).

⁽¹⁾ https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/actions-and-measures-energy-prices/repowerEU-2-years_en

⁽²⁾ Směrnice (EU) 2023/2413.

⁽³⁾ COM(2024) 63 final.

⁽⁴⁾ https://energy.ec.europa.eu/news/member-states-agree-new-ambition-expanding-offshore-renewable-energy-2023-01-19_en

Některé tyto oblasti by měly být zohledněny při koordinaci plánování na úrovni EU a regionů, zejména prostřednictvím budoucího vývoje plánů ONDP. Nicméně některé z příznivých podmínek jsou do značné míry závislé na vnitrostátních a místních strategiích a politikách, například v oblasti průmyslu (např. dekarbonizace energeticky náročných odvětví), digitálních technologií (např. datová centra) a energetiky (např. propojovací vedení a vodík). Bez těchto předpokladů založených na poptávce se může ukázat, že regionální cíle na moři jsou skutečně nerealizovatelné: v případě, kdy vyrobenou energii nelze prakticky dopravit tam, kde je po ní poptávka, může nastat situace, kdy přínosy pro členský stát, který je ochoten hostit další projekty mořských obnovitelných zdrojů, budou nakonec nižší než náklady na zavedení. Zároveň s tím však platí, že plné využívání evropských mořských obnovitelných zdrojů je klíčem k dekarbonizaci Evropy a jejích regionů. Proto je nutné, aby členské státy každého regionu dospěly ke společnému chápání důsledků rozvoje svých regionálních ambicí na moři i rizik a důsledků plynoucích z nenaplnění určité části těchto ambicí i ke společnému chápání veškerých přidružených nákladů a ušlých přínosů.

Třetím významným specifickým prvkem je **dostupnost elektrické sítě**. Připojení mořských větrných parků bude obecně vyžadovat značné nové investice, tzv. investice na zelené louce, do elektrizačních soustav, protože na rozdíl od pevniny na moři zatím neexistují propojené elektrizační soustavy. Zásadní roli zde budou hrát hybridní projekty, jelikož umožní zavedení větších kapacit obnovitelných zdrojů, zvýší regionální bezpečnost dodávek a udrží ceny pod kontrolou. Kromě toho může hybridní propojovací vedení zvýšit využití zařízení pro přenos elektřiny – a tím i jejich hodnotu – ve srovnání s radiálně připojeným větrným parkem (tj. připojeným k pobřeží přímým vedením), neboť větrný park získá přístup na další trh a hybrid může za slabého větru nadále „sloužit“ jako propojovací vedení.

Dobře naplánovaná energetická síť pro mořské obnovitelné zdroje energie, která optimálně využívá mořský a pevninský prostor a podporuje vzájemné propojení, rovněž zmírní dopad na životní prostředí a sníží investiční náklady na připojení stejné kapacity obnovitelných zdrojů k elektrizační soustavě. Diskuse o sdílení nákladů by proto měly vycházet z plánování a analýz nákladů a přínosů, které vhodně kvantifikují hodnotu hybridů a jejich dvojí roli jako připojovacího vedení, které umožňuje integraci nových mořských obnovitelných zdrojů energie, a zároveň jako propojovacího vedení.

Vzhledem ke složitosti projektů v oblasti mořské energie vyžaduje včasné zohlednění těchto tří specifických prvků **silnější spolupráci** na regionální úrovni, vytvoření **nových přeshraničních projektů** a **spravedlivý systém rozdělování investičních nákladů odrážející rozdělení přínosů**. Proto je třeba přijmout rámce pro kooperativní investice, které členskými státy umožní dosáhnout kombinovaných cílů zajištěním nezbytných podmínek.

1.c. Oblast působnosti těchto pokynů

Realizace obrovských přínosů plynoucích z využívání mořských obnovitelných zdrojů energie vyžaduje, aby byla vyřešena **výzva** týkající se dosažení konsensu o **spravedlivém rozdělení nákladů**. U přeshraničních projektů se o rozdělení nákladů zpravidla rozhoduje dvoustranným jednáním. Stejně tak by dohody o přidělení nákladů pro projekty na moři měly zůstat dohodami o konkrétních projektech, pro něž jsou k dispozici podrobné informace. Nicméně zvýšení kapacity o více než 300 GW v příštích 25 letech, o něž členské státy usilují, vyžaduje, aby byl přístup „zdola nahoru“ vycházející od konkrétních projektů doplněn o posouzení na vysoké úrovni pro každou přímořskou oblast s cílem podpořit včasné zahájení diskusí, určení a zapojení příslušných stran a pochopení nákladových dopadů realizace regionálních plánů.

Rámce pro kooperativní investice pro projekty na moři s přeshraničním dosahem **jsou potřebné k zajištění toho, že nebudou ohroženy regionální ambice**. Cílem těchto pokynů je pomoci členskými státy a regulačním orgánům zapojit se do dialogu o zásadách spolupráce od samého počátku zjišťování potřeb sítě, urychlit vznik nových přeshraničních projektů a podpořit provádění politických dohod. Včasné regionální informace založené na společných zásadách pomohou k tomu, aby členské státy souhlasily s posouzením přeshraničních projektů v oblasti mořské energie, konkrétně hybridních propojovacích vedení a společných projektů mořských obnovitelných zdrojů, a investovaly do nich.

Tyto pokyny stanovují rámec pro nové postupy, které se použijí pro **analýzu nákladů a přínosů pro přímořskou oblast** (SB-CBA) a **přeshraniční sdílení nákladů v přímořské oblasti** (SB-CBCS), jimiž se posuzují důsledky vypracování plánu ONDP. Postupy vycházejí z plánů ONDP a budou je v budoucnu doplňovat, přičemž se budou v průběhu času vyvíjet, aby zohlednily budoucí vývoj plánování, včetně integrovaného propojení s vodíkovými systémy, čímž zlepší rozpoznání přínosů hybridů, potřeb posílení elektrizační soustavy na pevnině a dalších budoucích relevantních změn. Ačkoli tyto pokyny obsahují zásady, které by mohly být do značné míry použitelné pro vypracování plánů ONDP, mohou být aktualizovány, pokud to bude považováno za nezbytné v souladu s čl. 15 odst. 1 nařízení TEN-E. Kromě toho, že analýzy SB-CBA a SB-CBCS přispějí k diskusi o sdílení nákladů, budou od roku 2026 členskými státy využívány při budoucích revizích jejich regionálních cílů v oblasti obnovitelných zdrojů na moři. Je rovněž důležité zdůraznit, že z analýzy SB-CBCS neplynou závazné důsledky pro rozhodnutí o přeshraničním přidělení nákladů na konkrétní projekt (rozhodnutí (PS-CBCA), neboť tato rozhodnutí zůstávají hlavním nástrojem pro vedení konkrétních jednání o sdílení investic jak v případě projektů společného zájmu (PCI) a projektů ve společném zájmu (PMI), tak u společných projektů výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů.

Pokyny se rovněž zabývají specifickými vlastnostmi analýz nákladů a přínosů u konkrétních projektů a přístupy ke sdílení nákladů. Poskytují doporučení, která doplňují Pokyny Komise ke sdílení nákladů a přínosů v přeshraničních projektech v oblasti energie z obnovitelných zdrojů⁽⁵⁾ a doporučení Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) o osvědčených postupech pro vyřizování žádostí o investice (včetně postupů přeshraničního přidělování nákladů) do projektů společného zájmu⁽⁶⁾. V souladu s čl. 16 odst. 11 nařízení TEN-E by agentura ACER měla zajistit, aby zásady uvedené v těchto pokynech Komise byly důsledně zohledněny při jakékoli budoucí aktualizaci jejich doporučení. V neposlední řadě se pokyny zabývají potenciálními novými nástroji pro společné investice do projektů v oblasti mořské energetiky s přeshraničním dosahem, a to jak pro přenosová, tak pro výrobní zařízení.

II. ANALÝZY NÁKLADŮ A PŘÍNOSŮ PRO PŘÍMOŘSKÉ OBLASTI

Sít ENTSO-E je povinna provést posouzení nákladů a přínosů a sdílení nákladů pro každý z pěti **prioritních koridorů elektrizačních soustav na moři** sítě TEN-E na základě již vypracovaných plánů ONDP, tj. pro ty členské státy, které se přihlásily k ambicím v oblasti mořských obnovitelných zdrojů. Analýzy SB-CBA a SB-CBCS proto musí zahrnovat členské státy, kterých se týká každý jednotlivý prioritní koridor elektrizačních soustav na moři, konkrétně:

- koridor severních mořských elektrizačních soustav (NSOG): BE, DE, DK, FR, IE, LU, NL, SE,
- mořské elektrizační soustavy v rámci plánu propojení baltského trhu s energií (BEMIP): DE, DK, EE, FI, LV, LT, PL, SE,
- jižní a západní mořské elektrizační soustavy (SW): EL, ES, FR, IT, MT, PT,
- jižní a východní mořské elektrizační soustavy (SE): BG, CY, EL, HR, IT, RO, SI,
- mořské elektrizační soustavy v Atlantském oceánu: ES, FR, IE, PT.

Zeměpisný rozsah analýz proto zahrnuje příslušné členské státy jednotlivých přímořských oblastí. V případě zájmu mohou být ve výjimečných a řádně odůvodněných případech do analýz zahrnuty další členské státy, včetně vnitrozemských států, nebo třetí země, což by bylo potřebné posuzovat případ od případu.

II.a. Analýza nákladů a přínosů pro přímořskou oblast jako základ pro sdílení nákladů

Analýza nákladů a přínosů pomáhá činitelům s rozhodovací pravomocí pochopit očekávané výsledky realizace plánu nebo projektu, neboť slouží jako podklad pro diskusi mezi zúčastněnými stranami. Analýza SB-CBA se týká stanovení nákladů a přínosů spojených s realizací plánu ONDP a informuje členské státy o dopadu jejich ambicí v oblasti mořských obnovitelných zdrojů.

⁽⁵⁾ Sdělení Komise: Pokyny pro sdílení nákladů a přínosů v projektech přeshraniční spolupráce v oblasti energie z obnovitelných zdrojů – Evropská komise (europa.eu).

⁽⁶⁾ https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Recommendations/ACER_Recommendation_02-2023_CBCA.pdf

i. *Scénáře a citlivostní analýzy*

Každá analýza SB-CBA se provádí na základě nejnovějších společných scénářů stanovených v rámci desetiletého plánu rozvoje sítě v souladu s článkem 12 nařízení TEN-E. Použití několika scénářů pomáhá zohlednit různé možné budoucí situace, například možnou vyšší poptávku vyvolanou různými očekáváními například v oblasti elektromobility, datových center nebo dostupnosti flexibility. Všechny scénáře desetiletého plánu rozvoje sítě musí zohlednit regionální cíle členských států v oblasti mořských obnovitelných zdrojů, přičemž jednotlivé scénáře mohou zohledňovat různé hodnoty v rámci rozsahů uvedených v dohodách.

Nejistoty by měly být řešeny především pomocí různých společných scénářů v rámci desetiletého plánu rozvoje sítě, nikoli pomocí citlivostních analýz. V případě plánů s velkým geografickým a časovým rozsahem bude vyšší odolnosti dosaženo především vypracováním několika scénářů. Citlivost na jednotlivé proměnné může být relevantní na úrovni projektu.

ii. *Hypotetický srovnávací scénář*

Hypotetickým srovnávacím scénářem je alternativa, s níž se porovnávají přínosy a náklady realizace plánu ONDP, tedy s tím, jaký jiný reálný vývoj by mohl nastat místo vývoje uvedeného v plánu. Určí se tak přidaná hodnota realizace plánu ONDP a možnosti spolupráce, které identifikuje. Hypotetické srovnávací scénáře by měly u každé SB-CBA zvážit, do jaké míry lze reálně dosáhnout všech regionálních cílů v oblasti mořských obnovitelných zdrojů bez spolupráce. Například některé radiálně propojené větrné parky budou pravděpodobně příliš drahé pro místa nad určitou vzdáleností a budou vyžadovat hybridní propojovací vedení, aby byly obchodně zajímavé. V těchto případech nemusí být reálnou alternativou k určitému hybridnímu projektu radiální propojení, nýbrž vůbec žádný projekt. Stejně tak může klesnout zájem hostitelského členského státu o aukce další výroby na moři, pokud nebudou vybudována nová propojovací vedení na pevnině, která zajistí, že se dodatečně vyrobená elektřina dostane do velkých středisek poptávky. Hypotetický srovnávací scénář by v takovém případě měl počítat se zavedením poněkud nižší kapacity výroby na moři.

Určení realistické alternativy vývoje, tedy hypotetického srovnávacího scénáře, však není jednoduché. Při stanovování svých regionálních cílů na moři musí členské státy věnovat velkou pozornost omezením, jako je dostupný potenciál mořské větrné energie, dostupný mořský prostor, přítomnost oblastí chráněných z hlediska životního prostředí, podpora veřejnosti atd. V plánech ONDP pak určí přeshraniční (a radiální) přenosovou infrastrukturu, kterou potřebují pro uskutečnění svých ambicí. Hypotetický srovnávací scénář musí vzít v úvahu, že v případě chybějící spolupráce, se kterou počítá plán ONDP, tato omezení ještě více sníží kapacitu na moři, kterou je možné zavést. Pro vyčíslení toho, do jaké míry není faktický scénář bez nových přeshraničních projektů realistický, jsou rozhodující zejména omezení z hlediska poptávky, a to jak domácí, tak přeshraniční. Při překročení určité úrovně zavádění výroby na moři bez spolupráce může být mezní hodnota nových větrných parků na moři omezena očekávanou domácí poptávkou v členském státě, v němž je výroba zaváděna, a dostupnými obchodními příležitostmi využívajícími již existující přeshraniční energetické infrastruktury.

Vzhledem k tomu, že členské státy jsou odpovědné za stanovení ambicí, umístění a aukce mořských obnovitelných zdrojů, budou mít také klíčovou úlohu při posuzování důsledků, pokud jde o dosažení regionálních ambicí na moři v případě, že nebude existovat nová přeshraniční infrastruktura, která je uvedena v optimalizovaném plánu ONDP. Proto by členské státy měly pro hypotetický srovnávací scénář rovněž poskytnout informace o svých očekáváních ohledně realizovatelných cílů na moři za omezených podmínek vývozu, přičemž by měly zůstat ambiciózní a usilovat o soudržný přístup v každém regionu. Hypotetický srovnávací scénář by měl zohledňovat radiálně propojené projekty až do úrovně výroby považované za realistickou a předpokládat, že za touto hranicí nebude realizován žádný projekt.

Pro členské státy by mělo být takovéto posouzení velmi cenné, neboť umožňuje nejen zjistit, aby byla analýza SB-CBA posuzována oproti vhodnému hypotetickému srovnávacímu scénáři, ale také pochopit závislost jejich ambicí v oblasti mořských obnovitelných zdrojů na plodné regionální politické spolupráci. Navíc, stejně jako v případě regionálních mořských cílů, může mít stanovení nerealizovatelné části těchto cílů přeshraniční dopady, a proto by mělo být v ideálním případě prováděno na regionální úrovni na základě vnitrostátních posouzení a společně dohodnutých zásad. Jako fóra na podporu tohoto procesu by mohly sloužit skupiny na vysoké úrovni⁽⁷⁾ nebo regionální skupiny podle nařízení TEN-E. Vzhledem k časovým omezením bude pro první verzi analýzy SB-CBA nutné hypotetický srovnávací scénář zjednodušit.

(7) https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups_en

iii. Referenční elektrizační soustava

Referenční elektrizační soustava je základní síť, která by měla existovat do daného časového horizontu, jež je předmětem analýzy SB-CBA. Náklady a přínosy se modelují pro faktický scénář (ONDP) a hypotetický srovnávací scénář, přičemž je taková referenční elektrizační soustava uvažována jako síť, ke které se faktický scénář a hypotetický srovnávací scénář přičítá nebo se od ní odečítá. Referenční elektrizační soustava použitá pro všechny analýzy SB-CBA by měla pro každý příslušný časový horizont odpovídat modelu pro celou EU, který se používá pro analýzy nákladů a přínosů konkrétních projektů v rámci desetiletého plánu rozvoje sítě, čímž se zajistí soudržnost se systémovými posouzeními tohoto plánu a také zohlednění dalších projektů a potřeb přímořských oblastí.

iv. Konfigurace nabídkových zón

Konfigurace nabídkových zón může ovlivnit rozdělení přínosů mezi členské státy. V případě, že je v plánu ONDP vymezena potřeba hybridních propojovacích vedení, by se v analýze SB-CBA pro propojenou výrobu měla použít konfigurace nabídkových zón na moři, protože lépe odráží podmínky sítě v rámci procesů výpočtu a přidělování kapacity⁽⁸⁾.

v. Posílení na pevnině

Realizace plánů ONDP bude vyžadovat výrazné posílení elektrizační soustavy na pevnině, což bude znamenat odpovídající náklady, ale i přínosy, jako je menší omezování. Analýza SB-CBA by měla pro každou přímořskou oblast zahrnovat posouzení posílení v dotčených členských státech na pevnině. Určení posílení nezbytných pro realizaci plánu ONDP představuje výzvu v oblasti modelování, protože posílení na pevnině identifikované v plánu může být vyžadováno i pro potřebu jiné soustavy na pevnině. Nicméně vyloučení nákladů a přínosů spojených s potřebou posílení na pevnině by členským státům přineslo omezený pohled na důsledky vypracování plánů ONDP a posílení na pevnině může být rozhodujícím faktorem pro potvrzení zájmu o zavedení sítě na moři, protože přináší jistotu, že elektřina z mořských obnovitelných zdrojů se skutečně bude moci dostat tam, kde je po ní poptávka. V případě, že se u potřeb posílení elektrizační soustavy na pevnině překrývají potřeby plynoucí z integrace mořských obnovitelných zdrojů s potřebami plynoucími z jiných potřeb souvisejících s pevninou, by měla být zohledněna pouze ta část potřeb posílení elektrizační soustavy na pevnině, kterou lze jasně identifikovat jako nutnou výhradně kvůli potřebám na moři. Mělo by se také zohlednit, že nižší využití mořských obnovitelných zdrojů v důsledku menší spolupráce by vedlo k ještě větší potřebě obnovitelných zdrojů na pevnině, což by mohlo rovněž zvýšit potřebu posílení elektrizační soustavy na pevnině.

Síť ENTSO-E by měla poskytnout transparentní informace o předpokladech, z nichž vycházela při rozlišování potřeb posílení v souvislosti s výrobními kapacitami na moři. V případě potřeby by si síť ENTSO-E měla vyžádat pokyny od skupiny na vysoké úrovni nebo regionální skupiny podle nařízení TEN-E.

vi. Modelování nákladů a přínosů

Dopady posuzované v rámci analýzy SB-CBA by měly zahrnovat alespoň tyto přínosy desetiletého plánu rozvoje sítě: socioekonomický blahobyt, změnu emisí CO₂, emise jiné než CO₂ (včetně látek znečišťujících ovzduší), přiměřenost systému a integraci obnovitelných zdrojů. V maximální možné míře by měly být posouzeny také dopady na biologickou rozmanitost a další relevantní environmentální externality (např. jiné znečištění). V rámci dalších relevantních environmentálních externalit je zřejmým přínosem rozvoje hybridní a radiální přenosové infrastruktury na moři využití mořských obnovitelných zdrojů. Hybridní přenosová vedení budou vzhledem ke své úloze propojovacích vedení navíc představovat přínosy při integraci pevninských obnovitelných zdrojů. Kromě toho se posouzením hypotetického srovnávacího scénáře, jak bylo popsáno výše, kvantifikují přínosy výroby na moři, které by jinak nebyly realizovány.

Náklady by měly být pokud možno založeny především na kapitálových výdajích. Měly by být zahrnuty pouze náklady na přenos, tj. nikoli na výrobu, jejíž náklady jsou ovlivňovány obchodními faktury a zjišťují se pouze prostřednictvím výběrových řízení na konkrétní projekty, zatímco příslušné přínosy se posuzují výše popsaným způsobem. Síť ENTSO-E by neměla odhadovat současný a budoucí vývoj investičních nákladů na větrné parky na moři. Všechna přenosová zařízení identifikovaná v plánu ONDP by měla být posouzena v rámci analýzy SB-CBA. Provozní výdaje mohou představovat významnou část celkových nákladů na realizaci plánu ONDP, často však souvisejí s designem konkrétního projektu, jako jsou ztráty v síti nebo údržba, a může být obtížné posoudit je odpovídajícím způsobem na úrovni přímořské oblasti. Využíváním mořských obnovitelných zdrojů mohou být také ovlivněny potřeby související s regulační zálohou, ale analýza SB-CBA nemusí být pro takové posouzení vhodná. V tomto ohledu by provozovatelé přenosových soustav mohli zvážit možnost požádat regionální koordinační centra, aby v rámci svých úkolů týkajících se regionálního dimenzování a zadávání zakázek prováděla specializovaná posouzení zohledňující výrobu na moři. Síť ENTSO-E by měla posoudit, které provozní výdaje by mohly být rozhodně začleněny do analýz SB-CBA. Při spolupráci na konkrétním přeshraničním projektu mohou členské státy chtít zahrnout do analýzy nákladů a přínosů konkrétního projektu veškeré relevantní provozní výdaje nad rámec těch, které řeší síť ENTSO-E na úrovni přímořské oblasti.

⁽⁸⁾ SWD(2020) 273 final.

vii. *Časová a zeměpisná granularita*

Míra rizika spojená s realizací plánů ONDP se v průběhu času zvyšuje, např. výsledky plánování se mohou měnit s probíhajícím vývojem v dané zemi nebo mohou být identifikovány alternativní projekty. Tyto specifické vlastnosti časového rizika proto volají pro časové rozlišení. Analýza SB-CBA by měla být provedena pro roky 2040 a 2050. Vzhledem k době, která je potřebná pro vypracování projektu v oblasti energie na moři, a vzhledem k lhůtě, do které budou zveřejněny první analýzy SB-CBA, by se neměla provádět posouzení do roku 2030, protože by členskými státy nepřinesla žádné užitečné informace.

Výsledky analýzy SB-CBA by měly být sepsány jednotlivě pro každý členský stát i souhrnně pro každou přímořskou oblast. Tímto způsobem získají členské státy v regionu nástroje pro určení čistých příjemců v souvislosti s prováděním plánu ONDP a následně pro zahájení koncipování projektů, do kterých se vedle členských států, které projekty fyzicky hostí, zapojí i další členské státy. Také jim to umožní společnou diskusi o úplných a komplexních důsledcích realizace plánu ONDP. Později, při diskusích o konkrétních projektech, se může zjistit, že některé z členských států původně zvažovaných na základě výsledků analýzy SB-CBA nemají ve skutečnosti z daného projektu prospěch (a pravděpodobně mají prospěch z jiných projektů ONDP). Zároveň lze včas identifikovat členské státy, které z něj mají prospěch, a zapojit je do procesu v rané fázi, čímž se minimalizuje riziko neúspěšného pozdního zapojení do procesu přidělování nákladů na konkrétní projekt.

viii. *Výsledky analýzy SB-CBA*

Do analýzy SB-CBA sítě ENTSO-E by měli být vhodně zapojeni příslušní provozovatelé přenosových soustav, vnitrostátní regulační orgány, agentura ACER a Komise. Sít ENTSO-E by měla předložit výsledky použití analýzy na prioritní koridory elektrizačních soustav na moři sítě TEN-E v rámci příslušných regionálních skupin nebo případně skupin na vysoké úrovni. Výsledky by měly být uvedeny v eurech pro co nejlepší odhad scénáře desetiletého plánu rozvoje sítě a měly by ukazovat rozsah nejistoty, který odráží ostatní společné scénáře plánu. Analýza SB-CBA by měla určit členské státy s čistě pozitivními a čistě negativními dopady. Měla by také obsahovat shrnutí všech potřeb infrastruktury pro vytvoření plánu ONDP a v maximální možné míře jejich dopad na výsledky analýzy SB-CBA.

V zájmu dalšího usnadnění regionálních diskusí by měly vnitrostátní regulační orgány daného regionu posoudit analýzu SB-CBA provedenou sítí ENTSO-E a případně podpořit její výsledky. To může pomoci získat předběžnou podporu a závazek regulačních orgánů, čímž se sníží neshody a zkrátí čas potřebný pro provádění konkrétního projektu. Kromě toho by agentura ACER měla zvážit možnost vydávání stanovisek ke všem analýzám SB-CBA.

Pokud analýza SB-CBA vykazuje pozitivní výsledky pro určité potřeby přeshraniční infrastruktury, měly by být dále zkoumány. Proto by se mělo očekávat, že do regionálních investičních plánů (tj. projektových studií) nebo do desetiletého plánu rozvoje sítě budou zahrnuta posouzení konkrétních projektů.

II.b. **Nezávazná analýza přeshraničního sdílení nákladů pro danou přímořskou oblast (SB-CBCS)**

Analýza SB-CBCS by měla poskytovat informace o otázkách sdílení nákladů na regionální úrovni na základě nákladů a přínosů realizace plánu ONDP. Výsledek této analýzy má informativní a orientační charakter a nevede ke skutečnému přidělení nákladů.

i. *Náklady, které mají být zahrnuty do analýzy SB-CBCS*

Zahrnutí všech potřeb sítě nezbytných pro realizaci regionálních ambicí na moři do analýzy SB-CBA umožňuje členským státům (a provozovatelům přenosových soustav a dodavatelskému řetězci) získat nezbytné informace o potřebách spolupráce, množství zařízení, možných přínosech vyplývajících z realizace přeshraničních projektů v oblasti přenosu, které umožní využít jinak nevyužitelného potenciálu na moři, a další informace důležité pro případné revize regionálních cílů na moři.

Pokud jde o sdílení nákladů, měly by být předmětem analýzy SB-CBCS pouze ty potřeby infrastruktury, které jsou zahrnuty v plánu ONDP a analýze SB-CBA: potřeby, které mají jasný přeshraniční význam. Pro potřeby hybridní infrastruktury to zahrnuje přenosovou soustavu elektrizační soustavy na moři z míst výroby energie z obnovitelných zdrojů na moři do dvou nebo více členských států. Pro sdílení nákladů mohou být relevantní i některé potřeby infrastruktury týkající se radiálního propojení. Tak by tomu bylo například v případě, že jsou součástí potřeby infrastruktury identifikované v plánu ONDP s tím, že se propojení v pozdější fázi stane hybridním. Pro vypracování plánů ONDP jsou rovněž relevantní některá posílení elektrizačních soustav na pevnině, která mají jasný přeshraniční význam. Za účelem zajištění spravedlnosti při diskusích o sdílení nákladů souvisejících s integrací mořských obnovitelných zdrojů by tato posílení měla být v zásadě také zahrnuta do analýzy SB-CBCS, je-li možné stanovit vhodnou metodiku, jak je popsáno výše.

Tím, že v záběru analýzy SB-CBCS zůstanou pouze ty potřeby infrastruktury, které jsou jednoznačně relevantní pro integraci mořských obnovitelných zdrojů a mají přeshraniční význam, mohou členské státy v rámci regionu určit, které z nich budou pravděpodobněji relevantní pro návrh a následná jednání o přidělení nákladů na konkrétní přeshraniční projekty v daném časovém horizontu (2040 nebo 2050). To pomůže včas vymezit rozsah potenciálních skupin projektů, které mají být sdruženy, a včas zapojit vnitrostátní regulační orgány a provozovatele přenosových soustav.

ii. Práh významnosti pro čisté pozitivní příjmy

Jednání o konkrétních projektech mají přímý dopad na přidělení nákladů, a proto určení čistých pozitivních příjmů pro přeshraniční přidělení nákladů pro konkrétní projekt vyžaduje použití prahů významnosti, aby zůstalo pragmatické. Tím je zajištěno, že modelované příspěvky malého rozsahu od členských států, které nejsou hostiteli, výrazně nezvýší náklady na sjednání a řízení jednotlivých projektů, tj. nadměrně nezvýší počet zúčastněných stran.

Na úrovni plánování, která je konceptuální a nemá žádné závazné dopady na náklady, se tyto argumenty neuplatní, avšak v případě, že nejsou dostatečně předem určeny a zapojeny strany, které jsou příjemci s relativně menšími čistými pozitivními dopady, mohou vzniknout náklady příležitosti. Navíc na úrovni plánu může jakýkoli malý práh vést k podstatným mezerám z hlediska celkové výše pokrytých nákladů, přičemž potřeby infrastruktury pro jeden členský stát by v průběhu celého desetiletí mohly pokrýt velký počet projektů a investičních nákladů. Pro analýzu SB-CBCS by proto neměl být použit žádný minimální práh významnosti čistých pozitivních dopadů.

iii. Výsledky analýzy SB-CBCS

Do analýzy SB-CBCS sítě ENTSO-E, výsledky jejíhož použití na prioritní koridory mořských elektrizačních soustav sítě TEN-E by síť ENTSO pro elektřinu měla předložit, by měli být vhodně zapojeni příslušní provozovatelé přenosových soustav, vnitrostátní regulační orgány, agentura ACER a Komise. Síť ENTSO-E by měla podat zprávu o využití o sdílení nákladů podle jednotlivých členských států, jednotlivých přímořských oblastí, desetiletí (2040 a 2050), v eurech a na základě rozdělení úměrnému podílu na přínosech. Analýza SB-CBCS by měla rovněž obsahovat shrnutí všech potřeb infrastruktury relevantních pro regionální sdílení nákladů a v maximální možné míře jejich dopad na výsledky SB-CBCS.

III. DOPORUČENÍ PRO POSUZOVÁNÍ KONKRÉTNÍCH PROJEKTŮ

III.a. Analýza nákladů a přínosů konkrétního projektu

i. Proces vypracování analýzy nákladů a přínosů konkrétního projektu

Při zahájení diskusí a jednání o přidělení nákladů na konkrétní přeshraniční projekty v oblasti přenosu na moři se vnitrostátní regulační orgány opírají o analýzy nákladů a přínosů konkrétních projektů (PS-CBA). Může tomu tak být i v případě, kdy členské státy jednají o společných přeshraničních projektech v oblasti mořských obnovitelných zdrojů, případně při vyjednávání statistických převodů nebo vytváření společného režimu podpory na pokrytí investiční mezery. V obou případech se vnitrostátní regulační orgány nebo členské státy mohou rozhodnout, že modelovací výpočty pověří provozovatele přenosových soustav.

Riziko neúspěšných jednání o přeshraničních projektech lze omezit, pokud se příslušné strany na procesu předem dohodnou. **Koordinovaný přístup k přeshraničním přenosovým zařízením** může mít například tuto podobu:

1. uzavření memoranda o porozumění nebo podobného ujednání mezi příslušnými členskými státy;
2. uzavření memoranda o porozumění nebo podobného ujednání mezi příslušnými provozovateli přenosových soustav;
3. příslušné vnitrostátní regulační orgány se společně dohodnou na předpokladech, které mají provozovatelé přenosových soustav zohlednit;
4. provozovatelé přenosových soustav společně vypracují analýzu PS-CBA;
5. vnitrostátní regulační orgány společně potvrdí výsledky nebo společně požádají provozovatele přenosových soustav o změny.

Společná dohoda o předpokladech, které mají být použity v analýze PS-CBA (např. kolik scénářů má být zváženo a které by to měly být), a provádění společného modelování může do značné míry snížit následné neshody vyplývající z použití odlišných modelovacích přístupů a výsledků. Je třeba poznamenat, že členské státy mohou být do procesu zapojeny také v případě přenosových zařízení, a to v souladu s vnitrostátními postupy, např. při ověřování předpokladů nebo výsledků (například když některé členské státy schvalují vnitrostátní investiční plány pro provozovatele přenosových soustav na svém území). Navrhovaný koordinovaný postup týkající se analýzy PS-CBA by měl sloužit jako rámec a měla by být poskytnuta náležitá flexibilita. Skupina členských států se například může domnívat, že by uzavření memoranda o porozumění mohlo dobu nezbytnou pro jednání prodloužit, a nikoli ji zkrátit, a může je tedy považovat za zbytečné nebo se může rozhodnout, že některé kroky by měly být prováděny souběžně.

U **přeshraničních projektů v oblasti výroby na moři** mohou příslušné členské státy provést analýzu PS-CBA společně. Nejprve by měly rozhodnout o přístupu k vypracování společných modelovacích výpočtů (např. vypracují je samy, pověří příslušné energetické agentury, pověří příslušné provozovatele přenosových soustav nebo vypíší výběrové řízení na poradenské služby). Poté by měly společně rozhodnout o předpokladech, které se použijí (např. scénáře a případné zahrnutí posílení elektrizační soustavy na pevnině do posouzení), a společně vypracovat analýzu PS-CBA podle předchozí dohody.

Pokud komplexní přeshraniční projekty na moři zahrnují **jak projekt hybridního propojovacího vedení, tak společný projekt v oblasti mořských obnovitelných zdrojů**, měly by příslušné členské státy a vnitrostátní regulační orgány zajistit soudržnost příslušných analýz PS-CBA pro oba projekty. Měly by jednak zajistit, aby předpoklady obou projektů byly konzistentní, a zabránit dvojímu započítávání nákladů a přínosů. Současně by měly minimalizovat rizika zpoždění, zejména pokud se u příslušných projektů liší lhůty pro rozhodování o investicích. Například o konečném přidělení nákladů pro přenosové zařízení může být nutné rozhodnout dříve, pokud by jeho zprovoznění trvalo podstatně déle než zprovoznění větrného parku na moři. Mohou se také rozhodnout, že posouzení obou projektů spojí do jednoho uceleného posouzení. Takový přístup by však měl vždy umožnit rozlišení mezi, na jedné straně, výsledky specifickými pro infrastrukturu, které mají vnitrostátní regulační orgány zohlednit při rozhodování o přeshraničním přidělování nákladů, a na druhé straně, informacemi specifickými pro výrobu, které jsou relevantní pro dohody členských států o sdílení nákladů a přínosů týkajících se rozdělování statistik obnovitelných zdrojů energie a nákladů na podporu.

Energetické ostrovy jsou dalším druhem komplexních projektů vyžadujících značné investice, které mohou mít velmi různorodé návrhy projektů, struktury vlastnictví a mechanismy financování. Proto by se postup a analýzy pro energetický ostrov měly zkoumat případ od případu a zohlednit jeho charakteristiky.

ii. *Scénáře a citlivostní analýzy pro analýzy PS-CBA*

V souladu s čl. 16 odst. 4 nařízení TEN-E by **scénáře**, které se mají použít v analýzách projektu, měly zohledňovat alespoň společné scénáře desetiletého plánu rozvoje sítě. Začlenění dalších scénářů by mohlo zvýšit robustnost díky zohlednění různých možných budoucích situací, ale také by hrozilo překrývání se scénáři desetiletého plánu rozvoje sítě, což by prodloužilo doby modelování a potenciálně i náklady na jednání. Nařízení TEN-E poskytuje rámec pro vypracování společných scénářů desetiletého plánu rozvoje sítě, který zajišťuje vysokou úroveň zapojení a kontroly zúčastněných stran. Vnitrostátní strany by se do něj proto měly aktivně zapojit, aby byla zajištěna vysoká kvalita scénářů a důvěra v ně a minimalizovala se potřeba časově náročných (a někdy kontraproduktivních) dodatečných scénářů.

Místo dodatečných scénářů mohou být účinným nástrojem pro další zvýšení robustnosti posouzení projektů **citlivostní analýzy** scénářů desetiletého plánu rozvoje sítě. Citlivostní analýzy spočívají v posouzení toho, jak se změni hodnota projektu při změně klíčového předpokladu, přičemž cílem je zjistit, které předpoklady mají na výsledky analýzy PS-CBA nejvýznamnější dopad. Pokud se ukáže, že je nutné vypracovat nad rámec scénářů desetiletého plánu rozvoje sítě další scénáře, například za účelem začlenění nových místních informací, které byly získány po vypracování scénářů desetiletého plánu rozvoje sítě, síť TEN-E požaduje, aby tyto scénáře byly v souladu s unijním cílem klimatické neutrality do roku 2050 a s průběžnými cíli v oblasti energetiky a klimatu, aby byly předmětem stejné úrovně konzultací a kontroly jako scénáře desetiletého plánu rozvoje sítě a aby je posoudila agentura ACER.

iii. *Hypotetické srovnávací scénáře pro analýzy PS-CBA*

Při vypracovávání hypotetického srovnávacího scénáře projektu na moři by členské státy nebo vnitrostátní regulační orgány měly podle potřeby posoudit, jaké by byly nejpravděpodobnější důsledky neúspěšného jednání o přidělení nákladů na projekt, a dohodnout se na nich. Dohodnutý **hypotetický srovnávací scénář by měl vždy představovat nejrealističtější alternativu projektu**. Například při posuzování **hybridního** projektu v oblasti přenosu mohou dva vnitrostátní regulační orgány typicky považovat za nejpravděpodobnější alternativu rozvoje hybridu radiální vedení, které zajistí propojení s nejbližším pobřežím. Tam, kde jsou mezi nabídkovými zónami země poměrně časté a velké rozdíly v cenách elektřiny, může pravděpodobnou alternativou zůstat tradiční propojovací vedení z bodu do bodu.

Stejně tak pro **společný projekt v oblasti výroby** z obnovitelných zdrojů na moři, který je připojen prostřednictvím hybridního vedení, mohou být vhodné různé hypotetické srovnávací scénáře. U velmi rozsáhlých projektů v oblasti výroby (např. projektů spojených s energetickým ostrovem) nebo projektů, které jsou realizovatelné pouze v případě, že bude zřízena nová kapacita propojovacího vedení (viz také „hypotetický srovnávací scénář“ pro analýzy SB-CBA), může být rozumnou alternativou zvážení menšího větrného parku na moři připojeného radiálně, nebo dokonce žádný větrný park na moři, pokud by bylo příliš nákladné připojit ho radiálně.

iv. Konfigurace nabídkových zón

Konfigurace nabídkových zón konkrétního projektu může mít vliv na rozdělení přínosů mezi členské státy i mezi zhotovitele přenosových vedení a větrných parků. Členské státy by proto měly usilovat o co nejrychlejší určení konfigurace nabídkových zón projektu s cílem náležitě ji zohlednit v analýzách nákladů a přínosů konkrétních projektů v oblasti přenosu a výroby a zveřejnit ji před aukcemi. U projektů sestávajících z větrných parků na moři připojených hybridním propojovacím vedením by členské státy měly zvážit nabídkové zóny na moři jako stabilnější řešení pro plné začlenění této výroby do evropského trhu s elektřinou.

III.b. Přeshraniční přidělování nákladů u konkrétních projektů

Při vyřizování žádostí o investice do projektů společného zájmu podle doporučení agentury ACER by měly být navíc zváženy některé specifické vlastnosti projektů v oblasti přenosu na moři. Zejména u hybridních projektů se vyskytuje řada komplikovaných prvků, které mohou ovlivnit jednání o přidělení investičních nákladů. Tradiční propojovací vedení mezi dvěma body slouží k arbitráži napříč hranicemi a optimalizaci celého energetického systému. Hybridní projekty mohou navíc potenciálně integrovat velmi významné kapacity obnovitelných zdrojů na moři a zásadně změnit skladbu zdrojů energie v regionu. Je pravděpodobnější, že přínosy budou na rozdíl od minulých projektů v oblasti elektrických propojovacích vedení vnímat nejen hostitelské členské státy, ale že se rozšíří i do sousedních oblastí.

Aby projekty zůstaly zajímavé, měly by mít celkový čistý pozitivní dopad na socioekonomický blahobyt a žádný jednotlivý členský stát by neměl vykazovat čistý negativní dopad. Analýza nákladů a přínosů konkrétního projektu vykazující čistý negativní dopad na zemi, která je hostitelem projektu na moři, představuje potenciální překážku jeho rozvoje. Přeshraniční přidělení nákladů na konkrétní projekt je nástroj se strukturovaným postupem stanoveným nařízením TEN-E, který pomáhá vnitrostátním regulačním orgánům a členským státům dosáhnout dohody o rozdělení investičních nákladů. Použití přeshraničního přidělování nákladů na konkrétní projekt je povinné pro projekty společného zájmu a projekty ve společném zájmu, pokud se žádá o granty na práce v rámci Nástroje pro propojení Evropy (dále jen „nástroj CEF“), zatímco v ostatních případech lze použít jiné podobné přístupy (které se striktně neřídí požadavky nařízení TEN-E). I když to není povinné, vzhledem k významným investičním částkám a relativní složitosti hybridního projektu se praxe používání jednoduchých klíčů pro sdílení, které nejsou úměrné přínosům, a vyhýbání se přijímání rozhodnutí PS-CBCA pravděpodobně stane neúčinnou. Uskutečnění PS-CBCA není (pouze) požadavkem pro případnou žádost o financování prací z nástroje CEF v případě projektu společného zájmu / projektu ve společném zájmu, nýbrž důležitým nástrojem pro vyjednávání s jasným postupem a konkrétními lhůtami, které mohou usnadnit a urychlit jednání. To by proto mělo být považováno za jednu z výhod statusu projektu společného zájmu / projektu ve společném zájmu, která napomáhá včasnému dodání přeshraniční infrastruktury.

i. Práh významnosti pro čistě pozitivní příjemce

Vzhledem k tomu, že PS-CBCA vede k závaznému rozhodnutí o způsobu sdílení nákladů, je třeba, aby určení členských států s významným čistým pozitivním dopadem ze zavedení projektu zůstalo pragmatické a zároveň nezůstalo nepokryté zásadní investice. Vzhledem k tomu, že přínosy budou pravděpodobněji rozděleny na regionální úrovni, může být pro určení čistých pozitivních příjemců hybridních projektů vyžadován nižší práh významnosti než u tradičních propojovacích vedení. V této souvislosti by se mělo uvažovat o prahu nižším než 10 %.

ii. Příspěvky členských států, které nejsou hostiteli

Příspěvek členského státu, který není hostitelem a je čistým pozitivním příjemcem, může být nezbytný pro financovatelnost projektu, u něhož se má za to, že hostitelský členský stát má čistý negativní dopad. Takový přijímající členský stát by měl v zásadě finančně přispívat k zajištění úspěchu projektu a k tomu, aby se na jeho území účinně realizovaly přínosy. V praxi to může být náročné. Například země, která není hostitelskou zemí, může být do procesu zapojena příliš pozdě, což může vyvolat nové otázky ohledně provedených modelů a jejich výsledků. Daná země může považovat odhadované přínosy za příliš nejisté nebo může shledat poskytnutí přeshraničního finančního příspěvku za náročně proveditelné v praxi. V obou případech, kdy je země, která není hostitelem, zapojena do projektu až v okamžiku, kdy je požádána o příspěvek, může být její vnímání toho, že je součástí projektu, omezené, stejně tak omezená může být i její ochota přispět. Analýza přeshraničního sdílení nákladů pro přímořskou oblast by měla pomoci zmírnit riziko, že strany nebudou do projektu zapojeny včas.

Při jednáních o přidělování investic pro přeshraniční projekty by navíc příslušné vnitrostátní regulační orgány měly dosáhnout dohody o přeshraničním přidělení nákladů na konkrétní projekt a žádosti o investice. Pokud se to nepodaří nebo tato situace nastane na základě jejich žádosti, měla by agentura ACER přijmout rozhodnutí a zajistit včasné vyřešení procesu. Ačkoli existují případy PS-CBCA, kdy došlo k přidělení příspěvků třetí straně, je jich málo a obvykle se týkají plynárenské infrastruktury ⁽⁹⁾.

Príspevky členských států, které nejsou hostiteli, jsou možné a v případech, kdy existují čistě pozitivní příjemci, zatímco jeden nebo více hostitelských členských států jsou považovány za státy s čistě negativními dopady, lze očekávat, že budou potřebné pro budoucí projekty na moři. Zároveň by mělo zůstat jasné, že PS-CBCA je pouze nástroj. Pro zajištění úspěšného výsledku jednání a minimalizaci třecích ploch, zejména v případech, kdy přínosy přesahují hranice hostitelských členských států, by PS-CBCA prospělo zavedení koordinovaných přístupů, v jejichž rámci by byly před zahájením konkrétních jednání předem dohodnuty zásady. K odvození těchto zásad na regionální úrovni by mohla sloužit analýza SB-CBCS a předchozí zkušenosti s PS-CBCA. Kromě toho by se měly zvážit doplňkové pobídky ke spolupráci, aby se zvýšila připravenost členských států, které nejsou hostiteli, podílet se na investicích do projektu.

III.c. Další nástroje mimo analýz PS-CBCA

Při zvažování doplňkových ujednání a nástrojů k PS-CBCA by se měly pečlivě zohlednit praktické obtíže spojené s přesunem nákladů na infrastrukturu na regulované subjekty v zemích, které nejsou hostiteli. V jednotlivých evropských regionech současně existují různé postupy spolupráce a ambice na moři. Regionální rozdíly proto mohou vést k rozdílným dohodám o případných doplňkových mechanismech sdílení nákladů, které mají být použity. Skupiny na vysoké úrovni by mohly být užitečnou platformou pro diskusi o tom, zda a jaké nástroje by mohly být zváženy pro projekty v příslušných regionech.

Mohly být dále zkoumány dva druhy nástrojů: nástroje pro usnadnění plného využití PS-CBCA a nástroje pro pokrytí přetrvávající mezery ve financování.

i. Nástroje pro usnadnění plného využití PS-CBCA u projektů v oblasti přenosu

Klíče pro rozdělování příjmů z přetížení

PS-CBCA se provádí v době, kdy se schvaluje konečné investiční rozhodnutí o přeshraničním projektu. Během provozu příslušného zařízení jsou generovány příjmy z přetížení, které jsou rozdělovány podle dohodnutých metodik a klíčů pro sdílení. Rozdělení příjmů z přetížení obvykle odráží standardní klíč pro sdílení 50:50 nebo jiné specifické klíče pro sdílení, které odrážejí úroveň vlastnictví nebo investic. Používání takových specifických klíčů pro sdílení jako nástroje pro vyjednávání nad rámec úrovně vlastnictví/investic nemusí být obecně příliš účinným nástrojem pro budoucí hybridní projekty na moři, protože nejistota ohledně generování příjmů z přetížení může narůstat, například kvůli účinkům „kanibalizace“ mezi souběžnými projekty v oblasti přenosu. Nicméně příslušné vnitrostátní regulační orgány se mohou chtít dohodnout na různých specifických klíčích pro sdílení, které odrážejí potřeby projektu (např. očekávané provozní výdaje), pokud jsou v souladu s nařízeními a metodikami EU.

Sdružení projektů

Sdružení skupiny projektů, které se vzájemně doplňují a obsahují podobnou míru rizika (např. pokud mají být uvedeny do provozu souběžně nebo v krátkém časovém rozmezí), může podstatně snížit transakční náklady jednání. Sdružení může zajistit, že projekty, které jsou vzájemně propojené, budou posuzovány společně, například v případě několika hybridních projektů ve stejném regionu nebo v případě hybridního projektu a posílení propojovacího vedení na pevnině potřebných k tomu, aby elektřina vyrobená na moři dosáhla určitého střediska poptávky. To může pomoci snížit nejistoty díky společnému modelování projektů, které se navzájem ovlivňují, a uzavření dohod zohledňujících širší perspektivu, což může snížit potřebu přeshraničních finančních transakcí (např. vyplývajících z PS-CBCA) započtením nákladů a přínosů napříč projekty a umožnit jiné než peněžní příspěvky prostřednictvím provádění souběžných investic, z nichž mají prospěch všechny zúčastněné strany. Vzhledem k potřebě souběžně rozvíjet významné projekty v oblasti infrastruktury pro včasné naplnění ambicí členských států na moři by se spojování projektů mohlo stát nástrojem pro usnadnění. Při určování rozumných možností spojení může být nápomocná analýza přeshraničního sdílení nákladů pro přímořskou oblast.

⁽⁹⁾ Např. v případě elektrického propojovacího vedení mezi Litvou a Polskem LitPol Link dospěla agentura ACER k závěru, že není třeba žádných kompenzací ze strany zemí, které nejsou hostiteli. V případě plynového propojovacího vedení mezi Polskem a Litvou GIPL dospěla agentura ACER k závěru, že čistí pozitivní příjemci (Litva, Lotyšsko, Estonsko) by měli kompenzovat Polsko, hostitelský členský stát, u něhož se má za to, že nese čistě negativní dopad.

Podmíněnosti ex post

PS-CBCA by mohlo obsahovat předem dohodnuté podmínky, za kterých by bylo možné provést určitou opravu (např. změnu klíče pro rozdělování příjmů z přetížení) nebo finanční transakci, tj. pokud se podmínky podstatně změní s ohledem na podmínky posuzované ve fázi přidělování nákladů. V praxi však může být obtížné takové podmínky zavést, aniž by vznikla nová rizika pro projekt, a proto by měly být předem stanoveny jasné zásady, pokud se tato možnost použije.

Inovativní plánování a uspořádání vlastnictví

Členské státy a provozovatelé v jednotlivých regionech by mohli prozkoumat inovativní přístupy k vlastnictví, jako je *společné vlastnictví*, zřízením regionálních subjektů pro přenos na moři, které by byly pověřeny plánováním v přímořských oblastech a vypracováním příslušných přeshraničních projektů v oblasti elektrizačních soustav na moři. Na jedné straně by tyto subjekty vyžadovaly počáteční úsilí při jejich vytváření a definování mechanismů sdílení nákladů, což může vést ke značným investicím. Na druhou stranu by byly výhodné ve střednědobém horizontu, protože by snížily transakční náklady i rizika neúspěšného jednání, neboť příslušné strany by již byly vlastníky subjektu, a tudíž by byly vždy zapojeny do návrhu a vypracování přeshraničních projektů. Společné vlastnictví by mohlo být podpořeno vytvořením regionálních rámců pro regulační bázi aktiv. Tyto subjekty by navíc nemusely být zapojeny do systémového provozu sítí na moři, který by mohl zůstat v kompetenci jmenovaných provozovatelů přenosových soustav.

Mohly by se zvážít také alternativní struktury vlastnictví, které by motivovaly k rozvoji infrastruktury na moři. Například v rámci souboru několika projektů by se příslušné strany mohly dohodnout na *křížovém vlastnictví*, čímž by se vytvořil zájem ze strany země, která je čistým dovozcem, o přenosové zařízení na moři a naopak. To může u příslušných stran v daném regionu vzbudit silný zájem zajistit, aby všechny příslušné projekty byly dodány podle plánu a přínosy byly realizovány podle posouzení, čímž se zmírní rizika a vytvoří vzájemné přínosy.

Regionální plánování na moři (nikoliv však rozvoj) by mohlo být rovněž posíleno, například tím, že by příslušná regionální koordinační centra byla požádána, aby plnila nové úkoly v oblasti regionálního plánování.

Harmonizace poplatků za připojení k síti pro výrobu na moři

Různé přístupy k režimům zpoplatnění připojení k síti (mírné nebo striktní) pro projekty výroby z obnovitelných zdrojů na moři mohou komplikovat nabídkové řízení pro zhotovitele v oblasti obnovitelných zdrojů, jakož i diskuse o PS-CBCA mezi členskými státy nebo vnitrostátními regulačními orgány. U projektů obnovitelných zdrojů na moři by se mohlo zvážít sjednocení regionálních poplatků za připojení, přičemž by se zohlednily zásady odrazu vzniklých nákladů na infrastrukturu a nediskriminace v síťových poplatcích.

Regionální šablony pro jednání

Mohly by být vypracovány regionální šablony sloužící k nastínění obecných zásad, které je třeba dodržovat při přechodu od analýzy SB-CBCS k posouzení konkrétních projektů a jednání o nich, přičemž by měly zůstat usnadňujícím a informativním nástrojem pro zahájení diskusí a při jednáních o skutečných projektech by vždy měla být zachována flexibilita.

ii. *Nástroje pro pokrytí přetrvávající mezery ve financování*

a) *Pro výrobu na moři*

Víceleté forwardové produkty statistických převodů s vyčleněním prostředků na projekty na moři

Dohody o statistických převodech se mohou týkat minulého nebo běžného roku, roku dopředu nebo příštích let (budoucí produkty). Budoucí produkty mohou být zajímavé zejména pro podporu projektů na moři, o nichž se v současné době uvažuje. Hostitelský členský stát si pak může zajistit další finanční prostředky na realizaci svého projektu v oblasti obnovitelných zdrojů na moři, čímž se vyřeší zbývající mezery v nákladech na strukturální podporu, zatímco kupující členský stát si může zajistit budoucí statistické převody a podpořit cíle politiky v oblasti obnovitelných zdrojů na moři. Statistické dohody mohou rovněž obsahovat podmínky pro použití finančních obchodů se statistickými převody, jako je uvedení, že převedené částky musí být použity pro síť na moři související s projektem v oblasti obnovitelných zdrojů. Příklady takových postupů týkajících se podmíněnosti již existují v prováděných statistických převodech.

Podpora EU

Mechanismus pro financování energie z obnovitelných zdrojů (REFM) poskytuje členským státům možnost splnit jejich vnitrostátní referenční body pro podíly energie obnovitelných zdrojů prostřednictvím přeshraniční spolupráce. Umožňuje podporu výběrových řízení na nové projekty EU v oblasti obnovitelných zdrojů s cílem pokrýt mezeru v orientační trajektorii Unie pro obnovitelné zdroje nebo jednoduše urychlit zavádění. Na mechanismu se dobrovolně finančně podílejí přispívající země, přičemž platba je spojena s novými projekty v oblasti obnovitelných zdrojů budovanými na území hostitelských členských států na základě nabídkového řízení organizovaného Komisí, což snižuje administrativní náklady zúčastněných členských států⁽¹⁰⁾ a zvyšuje účinnost zavádění a přijetí ze strany veřejnosti tím, že jsou přeshraniční finanční příspěvky spojeny s konkrétními projekty v oblasti obnovitelných zdrojů. Prostřednictvím mechanismu REFM je možné upřesnit přání podpořit určitý druh technologie (např. obnovitelné zdroje na moři), a i když dnes neexistují, mohly by být vloženy úrovně agregace (např. pro jednotlivé přímořské oblasti). Pokud bude podobný systém obnoven i pro cíle na rok 2040 a dále, mohl by být mechanismus REFM zajímavý zejména pro projekty obnovitelných zdrojů na moři, které vyžadují podporu. Ideálními kandidáty by mohly být výrobní kapacity na moři, u nichž se zjistilo, že jsou nevyužitelné bez rámců investiční spolupráce.

Kromě toho lze až 15 % celkového rozpočtu Nástroje pro propojení Evropy (CEF) určeného na energetiku použít na podporu přeshraničních projektů v oblasti obnovitelných zdrojů, pokud vycházejí z dohody o spolupráci v souladu se směrnicí o obnovitelných zdrojích energie. Kromě mechanismu pro financování energie z obnovitelných zdrojů a nástroje CEF jsou k dispozici i další nástroje⁽¹¹⁾, mimo jiné Evropský fond pro regionální rozvoj a Modernizační fond.

b) Pro přenos na moři

Regionální spořicí účty pro příjmy z přetížení pro budoucí investice

Příjmy z přetížení mají být použity na prioritní cíle stanovené v nařízení o elektřině (nařízení (EU) 2019/943), přičemž jedním z nich je pokrytí investic do sítí, které zvyšují přeshraniční kapacitu. Příjmy z přetížení generované na tržních burzách jsou ve srovnání s celkovými potřebami investic do infrastruktury na moři relativně omezené, zatímco s rozvojem sítí na moři se absolutní výše příjmů z regionálního přetížení zvyší.

Měly by být prozkoumány regionální přístupy k akumulaci části příjmů z přetížení na zvláštních účtech a jejich využití k pokrytí části investic potřebných pro nové projekty, které přinesou širší přínosy pro region. V souladu s článkem 19 nařízení o elektřině by příjmy z přetížení neměly být použity ke snížení síťových tarifů, pokud nebyly naplněny prioritní cíle, a zbývající výnosy jsou do doby, než je bude možné použít pro prioritní cíle, uloženy na samostatném vnitřním účtu. Regionální spořicí účet by proto mohl podpořit provádění těchto ustanovení. To by mohlo být zaměřeno například na řešení výhradně čistých negativních dopadů na hostitelské členské státy v případě projektů se statutem projektu společného zájmu / projektu ve společném zájmu. *Regionální spořicí účty* by řešily investiční mezery, které je stále obtížné zaplnit, a zároveň by se nespoléhaly výhradně na dostupnost prostředků EU nebo jiných fondů. To by vyžadovalo úzkou koordinaci při plánování, určení nákladů a přínosů a ujednání o sdílení nákladů mezi vnitrostátními regulačními orgány (a provozovateli přenosových soustav) v daném regionu. Otázky regionálních spořicíků účtů by mohly být případně spojeny s posouzením potřeby posílit regionální plánování a uspořádání vlastnictví.

Podpora EU

V prvních plánech rozvoje sítí na moři odhaduje síť ENTSO pro elektřinu⁽¹²⁾ celkovou potřebu investic kapitálových výdajů do připojení evropských kapacit obnovitelných zdrojů na moři ve výši přibližně 400 miliard EUR v letech 2025 až 2050⁽¹³⁾, což umožní dodávat evropským spotřebitelům 1 600 TWh čisté energie ročně a učinit z větrné energie na moři třetí zdroj energie v evropském energetickém systému.

Předkladatelé přeshraničních projektů v oblasti infrastruktury na moři, a zejména těch, které mají status projektu společného zájmu / projektu ve společném zájmu, by měli u *Evropské investiční banky* přezkoumat, zda mohou být na jejich projekty poskytnuty konkurenční podmínky financování⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Ačkoli se to může setkat s praktickými výzvami v některých vnitrostátních jurisdikcích, ve kterých může být v současné době zakázáno delegovat provádění nabídkových řízení.

⁽¹¹⁾ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-funding-offshore-renewables_en

⁽¹²⁾ https://eepublicdownloads.blob.core.windows.net/public-cdn-container/tyndp-documents/ONDP2024/web_entso-e_ONDP_PanEU_240226.pdf

⁽¹³⁾ Včetně Norska a Velké Británie, ale bez radiálních propojení.

⁽¹⁴⁾ https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230107_cross_border_infrastructure_projects_en.pdf

A konečně pro řadu ambiciózních přeshraničních projektů v oblasti infrastruktury na moři se statusem projektu společného zájmu / projektu ve společném zájmu může změnit pravidla hry *Nástroj pro propojení Evropy* (CEF). Nástroj CEF může zejména velmi účinně přispět k pokrytí části čistých negativních dopadů, které vnímá hostitelský členský stát. Rozpočet přidělený v současném víceletém finančním rámci na Nástroj pro propojení Evropy – Energetika (CEF-E) v oblasti energetiky činí 5,84 miliardy EUR na období 2021–2027, přičemž pro financování mohou být způsobilé projekty společného zájmu / projekty ve společném zájmu různých kategorií infrastruktury, včetně elektrických rozvodných sítí, elektrizačních soustav na moři, inteligentních elektrických rozvodných sítí, inteligentních plynových rozvodných sítí, infrastruktury pro CO₂ a vodíkové infrastruktury, a je tedy v porovnání se zjištěnými potřebami poměrně malý.
